

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o 10/-28 i anledning av Landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till lag angående ägors fredande mot skada av husdjur samt Finans- och Ekonomiutskottets däröver avgivna utlåtande.

N:o 10/-28.

Då Landstinget till Stora utskottet remitterat berörda ärende 1 och för vidare beredning och utlåtande, har Stora utskottet denna dag tagit ärendet under behandling och får på denna grund vördsamt framföra följande:

Vid granskning av §§ moment efter moment godkändes §§ 1 - 3 enligt Landskapsnämndens förslag. § 4 godkändes med beaktande av Finans- och Ekonomiutskottets omredigering av mom. 1 enligt Landskapsnämndens förslag sålydande:

" § 4.

Där någondera grannen det påyrkar, skall varderas hägnadsskyldighet bestämmas vid skiftet, vilket grannarna själva må förrätta å platsen. Därvid bör tagas i betraktande markens beskaffenhet, varför hägnaden skall inrättas, så att hägnadens längd skäligen minskas, där dess uppförande och underhåll medför större kostnad. Sämjas grannar icke, skall genom lottning avgöras, vilken del av stängslet bör av vardera uppföras.

Lag samma vare, där flera grannar äro i skifte delaktiga.

Över skiftet skall, där någon sådant yrkar, upprättas instrument, av vilket envar sakägare tillkommer ett exemplar.

§ 5 godkändes enligt Landskapsnämndens förslag.

§ 6. Då i 1 mom. i denna § ej säges något om ordförande i den av parterna tillsatta skiftesnämnden, beslöt Stora utskottet att till första meningen i moment 1 bifoga satsen: "som blir ordförande". Momentet lyder därefter:

§ 6.

Mom. 1. Uppstår tvist om den grund, enligt vilken stängselskyldigheten skall beräknas, vare ärendet avgjort av skiftesnämnd, i vilken vardera parten väljer en medlem och dessa sedan den tredje, s o m b l i r

ordförande. Där parterna därom förena sig, kan skiftesnämndens tilliggande överlämnas åt en enda person.

Mom. 2 godkändes enligt landskapsnämndens formulering.

§§ 7 och 8 godkändes enligt Finans- och Ekonomiutskottets förslag.

Beträffande § 9 utspann sig en synnerligen livlig diskussion, varvid flera talare ansågo att stängslet enligt Finans- och Ekonomiutskottets förslag blevo för glest, så att nyttan av detsamma blevo tvivelsaktig. Enligt majoritetens av utskottet mening voro det bättre att i allmänhet stadga att stängslet bör vara sådant, att det motsvarar sitt ändamål på de skilda orterna.

Efter omröstning godkändes med 7 nej-röster mot 3 ja-röster följande formulering av § 9:

§ 9.

Stängsel skall vara sådant att det motsvarar sitt ändamål. Har ej avtal härom ingåtts, skall med avseende å hägnadens beskaffenhet iakttagas, vad å varje ort är brukligt."

§§ 10, 11 och 12 godkändes enligt Finans- och Ekonomiutskottets förslag.

Där enligt Landskapsnämndens av Finans- och Ekonomiutskottet förordade förslag kategoriskt säges, att ägare svare, en för alla och alla för en, för skada o.s.v., beslöt Stora utskottet, som ansåg rättvist, att den, vars djur bevisligen åstadkommit skadan, jämväl i detta fall ensam bör vara ersättningsskyldig, för Landstinget föreslå följande formulering av mom. 2 i

§ 13.

Mom. 2. Ägare till husdjur, som gå å gemensamt bete, svare en för alla och alla för en för skada, som djuren förorsakat, därest ej utredas kan, vems djur skadan åstadkommit.

§ 23. Ledamoten Rosenblad ansåg, understödd av flera talare, att samma rätt beträffande stängselskyldighet borde tillförsäkras jämväl de genom inlösning frigjorda legoområdena och föreslog därför att 2 mom. i § 23 måtte uteslutas.

Efter omröstning beslöt Stora utskottet med 5 nej-röster mot 2 ja-röster att godkänna berörda förslag, varigenom § 23 får följande lydelse:

§ 23.

Genom denna lag upphävas alla de stadganden i förordningen om ägors fredande mot skada av husdjur av den 19 december 1864 samt jämväl andra stadganden, som strida mot bestämmelserna i denna lag, att vara gällande.

På grund av ovanstående får Stora utskottet föreslå,

att Landstinget ville godkänna nedanstående förslag till

L a g

om ägors fredande mot skada av husdjur.

Kap. 1.

Ägors fredande och stängselskyldighet i allmänhet.

§ 1.

Var, som håller husdjur, vare pliktig att dem så vårda, att de icke inkomma på annans ägor.

§ 2.

Vilja rågrannar till underlättande av vården om sina husdjur gemensamt inrätta och underhålla stängsel, förene sig därom och fullgöre envar det, som överenskommet är.

§ 3.

Ägare eller innehavare av till varandra stötande marker, vilka utgöras av tomt, åker, äng, hage samt skog, i det fall att den betas, vare pliktig att i ägoskillnaden uppföra stängsel. I stängselbesväret deltar vardera rågrannen med hälften. Stöter skogsmark emot, vilken icke betas, vare den rågranne, som betar, pliktig att ensam upprätthålla stängslet.

§ 4.

Där någondera grannen det påyrkar, skall varderas hägnadsskyldighet bestämmas vid skifte å platsen, vilket grannarna själva må förrätta.

Sämjas grannarna icke, skall genom lottning avgöras, vilken del av stänslet bör av vardera uppföras. Där vid bör tagas i betraktande markens beskaffenhet, varpå hägnaden skall inrättas, så att hägnadens längd skelligt minskas, där dess uppförande och underhåll medför större kostnad.

Lag samma vare, där flere grannar äro i skifte delaktiga.

Över skiftet skall, där någon sådant yrkar, upprättas instrument, av vilket envar sakägare tillkommer ett exemplar.

§ 5.

Hava femton år förflutit efter skiftesförrättningen, skall nytt skifte äga rum, där någon av dem, som hava del i hägnaden, det påyrkar.

§ 6.

Uppstår tvist om den grund, enligt vilken stängselskyldigheten skall beräknas, vare ärendet avgjort av skiftesnämnd, i vilken vardera parten väljer en medlem och dessa sedan den tredje, som blir ordförande. Där parterna därom förena sig, kan skiftesnämndens åliggande överlämnas åt en enda person.

Underlåter någondera parten att välja medlem i skiftesnämnden inom två veckor efter därtill erhållen uppmaning eller ena sig de utsedda medlemmarna icke inom nämnda tid om val av den tredje, varde valet verkställt av närmast boende ojävige ledamot i kommunalnämnden.

§ 7.

Vill någon åvälva granne sådan stängselskyldighet, varom ovan är stadgat, göra härom hos denne anmälan före oktober månads utgång, och fullgöra grannen senast före juni månads ingång påföljande år sin hägnadsskyldighet.

Göres den stängselskyldige icke mer av hägnaden behov, anmäl därom för övriga delägare likaledes före oktober månads utgång och vare ett år efter ingången av påföljande juni månad sin stängselskyldighet fri.

Godkännes ej uppsägningen, vare saken avgjord av skiftesnämnden, beträffande vilken gälle, vad i § 6 stadgas.

Uppsägning, som här ovan avses, må dock ej äga rum, innan fem år förflutit från hägnadsskiftet.

§ 8.

Yrkar, den, över vars mark gemensam boskapsväg går eller vars mark gränsar till sådan, vägens avskiljande genom hägnad eller vilja tre fjäddedelar av dem, som nyttja gemensam boskapsväg, att vägen inhägnas, tage envar, som begagnar vägen, i stängselskyldigheten del efter den nytta han har av vägen.

Angående sådant hägnadsskifte samt befrielse från hägnadsskyldighet gälle, vad ovan i detta kapitel är sagt.

§ 9.

Stängsel skall vara sådant att det motsvarar sitt ändamål. Har ej avtal härom ingåtts, skall med avseende å hägnadens beskaffenhet iakttagas vad å varje ort är brukligt.

§ 10.

Förfaller hägnad, skall bristen så snart som möjligt avhjälpas. Underlåter den hägnadsskyldige det, sedan han om bristen bevisligen erinrats, må den, som därav kan lida skada, tillkalla två ojäviga personer att på utsatt dag, varom den försumlige bör underrättas, värdera kostnaden för bristens avhjälpande, och låte sedan själv iståndsätta hägnaden. All kostnad, som därav härflyter, skall av den hägnadsskyldige gäldas och därutöver en fjärdedel.

Kap. III.

Samfäld skogsmarks nyttjande till bete.

§ 11.

Delägare i sådan samfäld skogsmark, som skall användas till ständigt skogsbruk, böra sig emellan överenskomma, huru den gemensamma marken skall till bete nyttjas.

Varje delägare vare till betande berättigad enligt sin andel i samfäld skogsmark, och äge han enligt samma grund rösträtt i angelägenheter rörande den gemensamma betesmarken.

§ 12.

I avtalet, som bör skriftligen uperättas för viss tid, skall bestämmas på vad sätt den gemensamma betesmarken skall vårdas och skyddas.

nas delägare därom, att husdjuren under bestämd tid skola tillsammans
 1 llas å bete, bör i avtalet nämnas envars skyldighet att deltaga i åt-
 gärder för kreaturens vård. I avtalet må intagas jämväl andra nödigbe-
 funna bestämmningar.

Avtalet skall av häradsrätt fastställas.

Ingå i den vederbörligen godkända hushållningsplanen för samfäld skog
 bestämmningar jämväl om nyttjande av skogsmark till bete, gällandes dessa be-
 stämningar fortfarande, tills desamma i laga ordning upphävas.

Uppkomma stridigheter med anledning av avtalet, avgöra därom rätten.

Kap. III.

Överträdelse av denna lag och husdjurs intagande.

§ 13.

Hava husdjur olovligen inkommit å bete på annans ägor, straffes den
 skyldige såsom i strafflagen stadgas.

Ägare till husdjur, som gå å gemensamt bete, svare en för alla och
 alla för en för skada, som djuren förorsakat, därest ej utredas kan,
 vems djur som åstadkom skadan.

Kan olovligt betande tillräknas vallhjon eller annan, vilken vård
 om husdjuret ålegat, ansvara djurets ägare för betesskadan.

Vad i denna lag är stadgat om ägare till husdjur, gälle även person,
 åt vilken djuret överlämnats att födas eller annorledes till nyttjande.

§ 14.

Den, som lidit skada av annans husdjur, låte genast värdera skadan
 av tvänne ojäviga och sakkunniga personer, samt kalle därtill djurets
 ägare, om han är känd och närboende samt kallelse utan svårighet kan
 honom meddelas.

§ 15.

Finner någon å sina ägor annans husdjur, som dit olovligen inkommit,
 må han det intaga, men underlåtte därom i sådant fall genast djurets ä-
 gare. Är ägaren okänd och erhålles icke kunskap om honom av grannarna,
 tillkännagive den, som djuret intagit, därom i någon å orten spridd
 tidning.

185

Var, som intagit annans husdjur, förvare, värde och nyttje det var-
samt.

§ 16.

Intaget husdjur have ägaren ej rätt att återfå, förrän han ersätter den skada, som genom djuret föröfvats, så ock den kostnad skadans mätande samt djurets vård och underhåll enligt värdering av ojäviga personer medfört ävensom annonskostnaderna eller här för ställer full säkerhet. Från ersättningsbeloppet må likväl avdragas den nytta han, som intog, haft av djuret.

§ 17.

Visar ej den, som intog husdjur, med sådan värdering, som i § 14 omförmäles, vad skada det gjort, vare han, där ej med djurets ägare anörnlunda överenskommes, skyldig att utgiva djuret utan annan ersättning än kostnad för vård och underhåll, som i § 16 sägs.

Har den, som intog djuret, underlåtit att härom tillsäga, efter vad i § 15 stadgas, give djuret utan ersättning ut åt dess ägare och gälde skadan, vilken denna tillskyndats därigenom, att han under tiden varit i avsaknad av djuret.

Uti de i denna paragraf nämnda fall vare likväl den, som intog djuret, berättigad att vid domstol särskilt söka ersättning för skada, som av djuret föröfvats. Samma rätt have ock den, som lidit skada av annans husdjur, men det icke intagit.

§ 18.

Utlöser ej ägare intaget djur inom fjorton dagar efter det intagandet för honom anmälts, vare det sålt å auktion och den, som intog, ur försäljningspriset ersatt för skada och kostnad.

Anmäler sig icke ägaren inom ett år efter tillkännagivandet, tillhö-
re djuret upphittaren.

Kap. IV.

Särskilda stadganden.

§ 19.

Övergår lägenhet, parcell eller jordområde, som omfattas av avtal om

ägofred, vilket fastställts av domstol, till ny ägare eller innehavare, medan avtalet ännu är gällande, vare det mot honom bindande. Lag samma vare beträffande skifte av råhågnad, varom i § 4 är stadgat, eller sådant avtal om nyttjande av samfärd skog till betesmark, som i § 11 nämnes.

§ 20.

Vid avgörandet av mål om ägofred äge rätten, efter fri prövning av alla förekommande omständigheter, enligt sin övertygelse fastställa, vad i saken bör anses såsom sant.

§ 21.

Uti hovrätts dom i mål angående ägofred må ej ändring sökas.

§ 22.

För dem, vilka vintertid underhålla allmän väg, vare tillåtet att, sedan stadig vinter ingått, nedtaga de vid sådan väg inrättade hägnader emot skyldighet att tidigt om våren återställa dem i deras förra skick.

§ 23.

Genom denna lag upphöra alla de stadganden i förordningen om ägors skadande mot skada av husdjur av den 19 december 1864 samt jämväl andra stadganden, som strida mot bestämmelserna i denna lag, att vara gällande

Mariehamn den 20 november 1928.

På Stora utskottets vägnar:

Herman Mattsson

Viktor Franzen?